

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060304

DOM
2021-06-23
Stockholm

Mål nr
P 10737-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-09-17 i mål nr P 2053-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. A.K

2. J.L

Motpart

Linköpings kommun
581 81 Linköping

SAKEN

Områdesbestämmelser för område Landeryd i Linköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1713817

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.K och **J.L** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra områdesbestämmelserna så att de får möjlighet att bygga fler hus på sin fastighet x i Linköpings kommun.

Linköpings kommun har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.K och **J.L** har anfört i huvudsak följande: De fick godkännande av en tomt väster om Y. De hade önskemål att lägga ytterligare en tomt bredvid. Ägarna av Y är mycket positiva till bebyggelse av flera hus och det finns inga andra klagomål på den placeringen. De fick avslag på grund av att det fanns en hage för nära tomtgränsen. Kohagen finns på andra sidan vägen, alltså inte i anslutning till tomten. De undrar varför kommunen och domstolen godkänner område B4 som gränsar med 20 meter till deras bete. De har inget emot att andra får bygga men det ska vara lika för alla. Kommunen vill släppa stadsnära lantliga boenden men det rimmar inte riktigt med deras argument. Kommunen vill värna om den framtida livsmedelsproduktionen och vill inte att de använder sig av en bit åkermark. Det skulle passa in i den lantliga idyllen med några fler hus med lantlig stil.

Linköpings kommun har anfört i huvudsak följande: Planeringsförutsättningarna ser olika ut för olika delar av området. Den variation som områdesbestämmelserna uppvisar är ett resultat av en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen med hänsyn till rådande planeringsförutsättningar och påverkan på pågående markanvändning. Under granskningen uppdagades att den sydöstra delen av bebyggelseområde B3 var belägen precis i angränsning och utan skyddsavstånd till en betesmark för hästar och som inte ägs av fastighetsägarna för x. Den sydöstra delen av bebyggelseområde B3 bedömdes olämplig som ett utpekat bebyggelseområde och togs därför bort inför antagandet av områdesbestämmelserna. Enligt *Översiktsplanen för lands-bygden och småorterna*, antagen av kommunfullmäktige 2014, ska områdesbestämmelserna lokalisera lämpliga platser för utveckling av stadsnära lantligt boende där

enstaka och smågrupper av småhus kan byggas, företrädesvis i skogsbyn med fina utblickar över odlingslandskapet. Detta stämmer in på placeringen av område B3 som har föreslagits i de antagna områdesbestämmelserna. Områdesbestämmelserna garanterar inte någon byggrätt och innebär inte något byggnadsförbud för kommande byggnation inom planområdet utan detta kommer att prövas i samband med bygglovsprövning. Fastighetsägarna för x kan därmed ansöka om förhandsbesked, bygglov och/eller avstyckning för att få det prövat.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Boverket har yttrat sig i frågan om områdesbestämmelsernas förenlighet med 4 kap. 42 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och har anfört sammanfattningsvis följande: Genom formuleringen under ”Användning av mark” framgår det tillräckligt tydligt att bestämmelserna varken garanterar någon byggrätt eller innebär något förbud för kommande byggnation utan detta kommer att prövas i samband med bygglovsprövning. Detta är förenligt med 4 kap. 42 § första stycket 1 PBL. Den övriga regleringen i områdesbestämmelserna kan innebära vissa tolknings- och tillämpningssvårigheter och därmed eventuellt inte uppfylla kravet på tydlighet enligt 4 kap. 43 § PBL, exempelvis i de fall regleringarna redovisas ihopslagna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Om den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta områdesbestämmelser finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Om kommunen medgett det får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Ändringar som har ringa betydelse får göras utan kommunens medgivande (13 kap. 17 § PBL). Eftersom kommunen inte har medgett någon ändring av områdesbestämmelserna har Mark- och miljööverdomstolen att pröva om det finns skäl att upphäva antagandebeslutet i sin helhet.

Områdesbestämmelser beslutas med stöd av 4 kap. 41–43 §§ PBL. När ett sådant beslut överklagas ankommer det på domstolen att pröva bestämmelsernas förenlighet

med 4 kap. 42 § PBL, där det alltså anges vad som får regleras med områdesbestämmelser. Enligt punkten 1 får kommunen med områdesbestämmelser reglera *grunddragen* för användningen av mark- och vattenområden för bebyggelse, fritidsanläggningar, kommunikationsleder och andra jämförliga ändamål, om det behövs för att säkerställa syftet med översiktsplanen eller för att tillgodose ett riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

I förarbetena till motsvarande bestämmelse, 5 kap. 16 § punkten 2, i äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, anges bl.a. följande. Områdesbestämmelser kan utgöra bindande bestämmelser om användningen av mark- och vattenområden samt om bebyggelsemiljön. Någon byggrätt för enskilda eller lösenrätt till mark för kommunen uppstår inte genom områdesbestämmelser. Ibland kan översiktsplanens riktlinjer i fråga om grunddragen i användningen av mark- eller vattenområden behöva säkerställas, exempelvis i situationer där oenighet råder mellan staten och kommunen och då kommunen vill driva frågan till ett avgörande. Det kan gälla områden där kommunens önskemål om exploatering inverkar på områden av speciell betydelse för hushållningen med naturresurser. Kommunen kan också ha ett intresse av att få fastlagt områden för bostadsproduktion eller annat tätortsändamål eller för störande verksamheter som t.ex. soptipp, flygplats, småbåtshamn, vägar och ledningsstråk. Däremot ska områdesbestämmelser inte kunna användas på ett sätt som gör att det rättsskydd som detaljplanen ger fastighetsägarna åsidosätts. (Se prop. 1985/86:1 s. 144, s. 182 f. och s. 601 f. samt jfr prop. 2009/10:170 s. 438.)

Frågan om vilka möjligheter en kommun har att reglera markanvändningen genom områdesbestämmelser har varit föremål för prövning i bl.a. RÅ 2007 not. 80 (rättsprövning). Kommunen hade i områdesbestämmelser angett för område betecknat NATUR att "område får i huvudsak användas för natur och allmänna kommunikationer" och för område betecknat BOSTÄDER att "område får i huvudsak användas för bostäder". Även om det i områdesbestämmelserna inte uttryckligen angavs att det var förbjudet att bygga på andra platser än inom område betecknat BOSTÄDER ansåg regeringen att utformningen av bestämmelsekartan gav intryck av att övriga delar inom det område som omfattades av områdesbestämmelserna inte fick bebyggas. Bestämmelserna hade utformats på ett sätt som saknade stöd i 5 kap. 16 § ÄPBL. Regeringen

upphävde därför områdesbestämmelserna. Regeringsrätten förklarade att regeringens beslut skulle stå fast.

I de nu aktuella områdesbestämmelserna har områden med beteckningen B pekats ut som bebyggelseområden där komplettering med ny friliggande småhusbebyggelse kan tillåtas efter allmän lämplighetsprövning i samband med bygglovsprövning. Det anges även att det inte innebär en garanterad byggrätt. Även om formuleringen tillsammans med kartan kan ge visst intryck av att det finns en byggrätt har det ändå i bestämmelsen tydliggjorts att det inte ska uppfattas på det sättet och att lämplighetsprövningen ska ske i samband med bygglovsprövning. För områden utanför bebyggelseområdena anges bl.a. att stor restriktivitet råder mot ny bostadsbebyggelse. Endast enstaka kompletteringar med ny bostadsbebyggelse som prövas lämplig kan tillåtas. Mark- och miljööverdomstolen anser att de formuleringar som använts i bestämmelserna inte kan uppfattas som att byggrätter uppkommit eller att byggförbud införts. Områdesbestämmelserna är därför förenliga med 4 kap. 42 § första stycket 1 PBL.

Mark- och miljööverdomstolen finner att inte heller det som klagandena i övrigt har anfört utgör skäl att upphäva beslutet att anta bestämmelserna.

Överklagandet ska avslås.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Lars Olsson och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Inger Holmqvist.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-09-17
meddelad i
Växjö

Mål nr P 2053-20

PARTER

Klagande

1. H.F

2. A.G

3. E.G

4. K.J

5. M.J

6. A.K

7. J.L

8. W.L

9. M.M

10. I.N

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

11. C.P

12. A.P

13. M.S

14. C.S

15. M.T

16. S.T

17. J.T

18. Utronix AB
Landeryd Tallhöjden 1
585 93 Linköping

19. R.W

20. A.W

21. R.W

Motpart
Linköpings kommun
581 81 Linköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Samhällsbyggnadsnämnden i Linköpings kommun beslut från den 18 mars 2020 i ärende nr SBN 2016-147, se bilaga 1

SAKEN

Områdesbestämmelser för område Landeryd, Linköpings kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från M.S, K.J, M.T och M.J.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena i övrigt.
-

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Linköpings kommun (nämnden) beslutade den 18 mars 2020 att anta områdesbestämmelser för område Landeryd. Syftet med områdesbestämmelserna är att, med hänsyn till planområdets kultur- och naturmiljövärden, möjliggöra nya områden för friliggande småhusbebyggelse, på stora tomter av lantlig karaktär. Syftet är även att utgöra underlag vid ansökningar om förhandsbesked och lovansökningar inom planområdet. Dessutom syftar områdesbestämmelserna till att bevara och skydda kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader inom planområdet och på så sätt bibehålla deras värdebärande karaktärsdrag. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bebyggelseområden skyddas därför genom utformningsbestämmelser, varsamhetsbestämmelser eller skyddsbestämmelser samt genom krav på rivningslov och för vissa även rivningsförbud.

Nämndens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län beslutade den 9 april 2020 att inte ta upp områdesbestämmelserna för överprövning enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2020:900), PBL.

YRKANDEN M.M.

J.L och **A.K** (x) har yrkat att områdesbestämmelserna ändras.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Nämnden har beslutat att nybyggnation ska ske med flera fastigheter i Landeryd med omnejd. Många har haft invändningar mot de tilltänkta placeringarna av personliga skäl och flera vill inte sälja sin mark. De äger X och har erbjudit mark till försäljning för lantligt boende utanför staden. Från deras fastighet har avstyckning tidigare gjorts för att bilda två ytterligare fastigheter. Deras erbjudande om ytterligare avstyckningar har dock avvisats av olika anledningar som de anser saknar grund. De har inte kontaktats för att komma med nytt förslag och nämnden har inte heller velat sitta ner och diskutera placering av tomter. På omvägar fick de veta att det skulle bli två

tomter av de ca 6-8 tomter som de föreslagit. Nu kom besked om att det endast kan godkännas en tomt. Det de invänder mot är argumentet inte rimmar med vad som godkänts på andra platser som gränsar till deras mark. Tomten skulle inte vara i anslutning till en djurhage, därför har endast en tomt godkänts. Däremot godkänns två tomter som angränsar till deras bete, där djur går året om, det är ca 20 meter från deras fastighetsgräns (B4). De motsätter sig inte placering och godkännande av andra tomter, utan argumenten som inte håller gentemot deras förslag. De har även fått höra att två tomter bredvid varandra (B3) skulle förstöra idyllen. Placeringen som de föreslagit är anpassad för en lantlig idyll med befintlig väg, hästhage i närheten och kuperad terräng.

R.W och **C.S** (XY) har yrkat att områdes-bestämmelserna ska ändras.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Det har inte framkommit hur infarterna från B2 ska lösas. Den första tomten ska tas bort, då avståndet till ridbana och beteshage blir ca 40 meter. De förutsätter att tallplanteringen mellan B2 och gränsen till Lönnberg blir kvar. I övrigt vidhåller de vad de tidigare anfört i processen att det inte är lämpligt med hänsyn till landskapet och deras hästverksamhet att lägga ut ett ”villa”-område så nära fastighetsgräns. Det finns hög risk för klagomål på damm, ljud och starkt ljus från strålkastare och deras verksamhet kan uppfattas som störande. Det kommer bli problem att upprätthållas säkerheten på den smala samfällighetsvägen som redan idag är hårt belastad.

A.P, C.P, M.M, Utronix AB, I.N, E.G, M.S, A.G, W.L, A.W, R.W , J.T, K.J, H.F, S.T, C.S R.W, M.T och **M.J** har i ett gemensamt överklagande yrkat att frågan om vatten och avlopp ska lösas och så även vägar och utfarter.

Till stöd för sin talan har de i huvudsak anfört följande. Trots tidigare påtryckningar har frågan om vatten och avlopp inte fått någon lösning, utan det har endast kommit ett svävande svar att kommunalt VA vore bäst men att det även kan bli aktuellt med två gemensamhetsanläggningar, som man inte har bestämt var de ska ligga. Frågan behöver lösas för att minimera risken för kontaminering till befintliga vattenbrunnar, vilket länsstyrelsen tidigare varnat för.

Vägar och utfarter måste lösas men svaret har endast varit att den frågan får lösas i samband med en eventuell avstyckning. Med planerad byggnation kommer befintliga vägar bli sönderkörda och framkomligheten kommer hindras. De har tidigare påpekat att det kommer bli stora områden som bildar byar tillsammans med befintlig bebyggelse. Antalet tomter bör minskas så det inte skapas byar, vilket även var en tydlig ståndpunkt från nämnden vid de informationsmöten som har hållits.

DOMSKÄL

Klagorätt

Enligt 13 kap. 8 § PBL framgår att 42 § förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas i fråga om vem som får överklaga en kommuns beslut att anta områdesbestämmelser. Bestämmelsen innebär att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot, samt som före utgången av granskningstiden har framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda (jfr 13 kap. 11 § PBL). Som jämförelse anses ett beslut att anta en detaljplan enligt fast rättspraxis beröra boende eller ägare till fastighet inom planområdet eller som direkt gränsar till planområdet. Klagorätt kan också tillkomma ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållandena på platsen m.m. (se t.ex. NJA 2017 s.421). Avseende områdesbestämmelser gör domstolen samma bedömning vad gäller klagorätten.

M.M, Utronix AB, K.J, M.T och M.J har getts möjlighet att tydliggöra varför de ska tillerkännas klagorätt.

M.M och Utronix AB har yttrat sig under planprocessen och har tydliggjort att deras fastigheter ligger inom det område som områdesbestämmelserna gäller. De anses således vara berörda på ett sådant sätt att de ska tillerkännas klagorätt.

M.S har inte yttrat sig under planprocessen och har inte anfört sådana formella skäl för sitt överklagande att han har rätt att överklaga beslutet att anta områdesbestämmelserna för Landeryd.

M.T, M.J och K.J har yttrat sig under planprocessen men det framgår inte av handlingarna i målet att de skulle vara berörda av områdesbestämmelserna på ett sådant sätt att de anses ha klagorätt.

Överklagandena från M.S, K.J, M.T och M.J ska därför avvisas.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 2 § PBL är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (det kommunala planmonopolet). Det är alltså kommunen själv som, inom vida ramar, avgör hur marken ska användas inom den egna kommunens gränser.

Kommunen får enligt 4 kap. 41 § PBL anta områdesbestämmelser för att i vissa avseende reglera begränsade områden av kommunen som inte omfattas av en detaljplan.

Vid prövningen ska enligt 2 kap. 1 § PBL hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen.

Enligt 4 kap. 42 § PBL får kommunen med områdesbestämmelser endast reglera

1. grunddragen för användningen av mark- och vattenområden för bebyggelse, fritidsanläggningar, kommunikationsleder och andra jämförliga ändamål,

om det behövs för att säkerställa syftet med översiktsplanen eller för att tillgodose ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.

2. användningen och utformningen av mark för gemensam användning, största tillåtna byggnads- eller bruksarean för fritidshus och storleken på tomter för sådana hus,
3. omfattningen av kraven på bygglov enligt det som anges i 9 kap. 7 och 8 §§, rivningslov enligt 9 kap. 10 § första stycket 2 och marklov enligt 9 kap. 13 §, och
4. placering, utformning och utförande av byggnadsverk och tomter och i samband med det bestämma
  - a) om vegetation och markytans utformning och höjdläge inom sådana områden som avses i 9 kap. 13 § 1,
  - b) om skyddsanordningar för att motverka sådana störningar från omgivningen som avses i 12 § 1, och
  - c) i frågor som avses i 16 § 2, 4 och 5.

I samband med en reglering enligt första stycket 2 eller 5 får kommunen även reglera skydd för sådana särskilt värdefulla byggnadsverk, tomter och bebyggelseområden som avses i 2 kap. 6 § tredje stycket och 8 kap. 13 § samt för sådan mark för gemensam användning som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Kommunen ska vidare enligt 4 kap 43 § PBL redovisa områdesbestämmelserna och skälen för dem i en särskild handling. Handlingen ska utformas så att det tydligt framgår hur bestämmelserna reglerar bebyggelse, byggnadsverk och miljön i övrigt.

Prövningsram

Vid prövningen av ett kommunalt beslut att anta, ändra eller upphäva områdesbestämmelser ska enligt 13 kap. 17 § PBL den instans som prövar överklagandet endast pröva om det överklagande beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som

klaganden har angett eller som annars framgår av omständigheterna. Om den myndighet som överprövar områdesbestämmelserna anser att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Om kommunen medgett det får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Mark- och miljödomstolen kan således inte på eget initiativ eller på uppmaning av klagandena ändra de antagna områdesbestämmelserna.

Tomtindelning

Klagandena har anfört att antalet tomter bör minskas för att inte risker att byar bildas. Vidare har klagandena anfört att den tomtindelning som gjorts inte är konsekvent i förhållande till närheten till beteshagar inom planområdet. Som framgår ovan är det en kommunal angelägenhet att planlägga mark och vattenområden. Nämnden har enligt domstolens bedömning inte gått utanför vad som ligger inom dess handlingsutrymme på ett sådant sätt att det finns skäl att upphäva områdesbestämmelserna med anledning av det klagandena anfört.

Vatten och avlopp

Klagandena har anfört att frågan om vatten och avlopp måste lösas. Till skillnad från en detaljplan omfattar områdesbestämmelser endast grunddragen för användningen av mark- och vattenområden. Av handlingarna i målet går det att utläsa att planområdet inte omfattas av något kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Nämndens bedömning är att vatten- och avloppsfrågan får lösas från fall till fall, beroende på vad som är den bästa lösningen i det enskilda fallet i samband med exploateringen samt att en dialog får föras med miljökontoret i Linköpings kommun i samband med detta. Mark- och miljödomstolen anser att detta är ett tillräckligt ställningstagande från nämndens sida med hänsyn till vad som kan krävas inom ramen för områdesbestämmelser. Det saknas således skäl att upphäva områdesbestämmelserna på grund av att vatten och avlopp inte regleras genom bestämmelserna.

Utfarter och vägar

Klagandena har anfört att utfarter och vägar till de nya tomterna måste lösas inom områdesbestämmelserna. Områdesbestämmelserna reglerar endast en möjlighet för enskilda fastighetsägare att stycka av sin fastighet. Det är sedan upp till fastighetsägaren själv att ansöka om fastighetsbildning och avstyckning hos Lantmäterimyndigheten. Områdesbestämmelserna reglerar inte gemensamhetsanläggningar, samfälligheter eller servitut. Dessa frågor får istället lösas inom ramen för en lantmäteriförrättning. Det saknas således även skäl att upphäva områdesbestämmelserna på grund av att det inte finns reglering kring vägar och utfarter till ännu inte existerande fastigheter.

Tallplantering vid B2

Klaganden har anfört att de förutsätter att tallplanteringen mellan B2 och Lönnberg kommer att lämnas kvar. Frågan regleras inte av områdesbestämmelserna utan är en fråga att ta ställning till i samband med eventuell exploatering av området.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis konstaterar mark- och miljödomstolen att nämnden har handlagt områdesbestämmelserna på ett formellt korrekt sätt och gjort en rimlig avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Nämnden har inte heller överskridit sitt handlingsutrymme enligt 1 kap. 2 § PBL. Inte heller innebär områdesbestämmelserna någon betydande olägenhet som avses i 2 kap. 9 § PBL. Det saknas således skäl att upphäva områdesbestämmelserna. Vad klagandena har anfört i sina överklaganden föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 8 oktober 2020.

Lena Pettersson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Mårten Dunér. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Fridh.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.